

El GRAP documenta les primeres torres quadrades de Catalunya

La campanya actual és la primera que es realitza amb la meitat del jaciment de propietat municipal

J. JOAQUIM BUJ

Les excavacions que cada agost du a terme el Grup de Recerques en Arqueologia protohistòrica de la Universitat de Barcelona (GRAP), des de fa 17 anys, al jaciment preibèric de Sant Jaume-Mas d'en Serrà d'Alcanar sempre depara sorpreses inesperades.

En aquesta ocasió ha estat la torre 2, descoberta l'any passat, la qual, després de l'excavació corresponent aquest estiu, s'ha descobert que és de planta quadrada i no ovalada, com era habitual fa 2.600 anys.

A la primera claveguera documentada a Catalunya situada a Sant Jaume-Mas d'en Serrà, descoberta en campanyes passades, ara s'hi ha d'afegir les dues primeres torres quadrades en el que, posteriorment, serà el territori català.

Tot i que només s'ha excavat una de les torres, els arqueòlegs pensen que les dues són iguals i, fins i tot, no descarten que hi ha hagi més torres al llarg de la muralla.

Aquesta torre té la peculiaritat que disposa d'un contrafort per subjectar-la i salva el desnivell sobre el qual està edificada. A més del caràcter defensiu que podien tenir les torres, els directors de les excavacions també creuen que serien un símbol de poder.

La idea de construir aquest tipus de torres podria haver vingut de la Mediterrània oriental, ja que s'hi han trobat restes de material fenici, poble amb el qual els habitants de Sant Jaume-Mas d'en Serrà tenien una intensa relació comercial.

Una de les darreres troballes és una àmfora fenícia del segle VII aC. Els comerciants fenicis obtenien plom de l'interior de les terres del Sènia i el canviaven per vi, que era una beguda desconeguda pels indígenes de la zona.

Sant Jaume-Mas d'en Serrà és un dels jaciments més excepcionals de Catalunya i un referent per entendre millor el període de la primera edat del ferro, ja que els

David Garcia, un dels directors de la campanya d'excavacions, fent les explicacions als assistents a la jornada ahir al migdia. FOTO: J. JOAQUIM BUJ

Detall de la torre 2 descoberta la campanya passada i excavada enguany. FOTO: ARXIU GRAP-UB

descobriments que s'han realitzat han permès fer reinterpretacions del món preibèric que han tingut ressò internacional.

No es tractaria d'un poblat, sinó que seria una gran casa, amb magatzem i quadres, on els arqueòlegs opinen que devia viure el cabdill de la tribu.

L'assentament ocuparia el centre de l'anomenat Complex de Sant Jaume, format també per la Moleta del Remei d'Alcanar i la Cogula i la Ferradura, al municipi veí d'Ulldecona. Tots aquests indrets foren cremats al mateix temps i Sant Jaume-Mas d'en Serrà ja no es tornà a ocupar més.

És un jaciment molt ric en troballes materials, però també sorpren pel bon estat de conservació de les estructures, les quals, en alguns casos, disposen de dos metres d'alçada originals.

Només es pot visitar un cop a l'any, l'últim diumenge d'agost. Els directors de les excavacions

expliquen el jaciment i els últims resultats de les intervencions arqueològiques, en unes jornades de portes obertes, organitzades pel GRAP i l'Ajuntament d'Alcanar, en què els assistents poden observar com treballen els arqueòlegs. Ahir van participar-hi unes setanta persones.

L'APUNT

De propietat municipal

■ Una altra de les grans novetats d'enguany és que les excavacions es fan en terrenys de propietat municipal, després que l'Ajuntament d'Alcanar adquirís la meitat del jaciment, aproximadament. El GRAP ha agraït la col·laboració de l'anterior propietari, Julián Sancho, que els ha permès fer les excavacions tots aquests anys.

Els directors de la campanya han denunciat la presència de furtius que entren a aquest jaciment i altres de les Terres de l'Ebre per buscar metalls. «A més del mal que fan, no cal que vinguin perquè en aquella època no hi havia monedes», diuen.